

نخن عشق

نظری بر موضوع حج

تألیف علی بهاری راد

نام کتاب: سخن عشق

تألیف: علی بهاری راد

نوبت چاپ: اول ۱۳۸۴ - تبریز

تعداد صفحه: ۱۷۴ / وزیری

تیراژ: ۱۰۰۰

حروفچینی و صفحه‌آرایی: انتشارات مهد آزادی

لیتوگرافی: مهد آزادی

چاپ: آدینه

صحافی: لکلری

قیمت: ۲۰۰۰۰ ریال

شابک: 964-95862-8-8

ناشر: انتشارات مهد آزادی، عضو شرکت تعاونی ناشران استان آذربایجان شرقی

حق چاپ محفوظ

فهرست مطالب

۷	سخنی به جای مقدمه
۱۱	سخن عشق
۱۹	حج در تفسیر خواجه عبدالانصاری
۳۱	فرازهایی از خاطرات حج منوچهر انتظار
۳۶	حج از نظر دکتر علی شریعی
۴۵	حج از نظر بایزید بظامی
۴۸	حج از نظر استاد حسن حسن زاده آملی
۵۰	حج از نظر عراقی
۵۱	حج از نظر حکیم نظامی گنجوی
۵۵	حج عاشورانی!
۵۶	نیایش امام حسین (ع)
۵۸	حج از نظر منوچهر سالور
۶۰	نظر اقبال لاهوری درباره بایزید
۶۳	نور حق اندر بشر
۶۵	حج از نظر استاد اللهوردیخانی
۶۸	حج از نظر استاد علامه طباطبائی
۷۳	حج از نظر آیت الله سید محمود طالقانی
۷۷	حج از نظر جلال آل احمد
۸۱	حج در کلام امام علی (ع)
۸۳	حج در گلستان سعدی
۸۵	حج از نظر بیج خلخالی
۸۷	حج در دیوان اشعار امام خمینی (ره)
۹۰	حج در دیوان شاه نعمت ولی
۹۱	حج از نظر پروین اعتصامی
۹۳	حج روحانی

۹۵	کھکشان چیست؟
۱۰۲	حج صورت و حج دل
۱۰۸	اسرار حج از کلام امام صادق (ع)
۱۱۲	در تشریح آیات حج
۱۱۶	طواف کعبه دل
۱۲۳	فلسفه حج
۱۲۴	منافع حج
۱۲۶	بُعد اخلاقی حج
۱۲۷	از کشکول شیخ بهائی
۱۳۶	از خاطرات حج منوچهر انتظار
۱۴۸	انتقادات منوچهر انتظار
۱۵۲	حاشیه ای بر سلسله مقالات «خاطرات سفر به خانه دوست»
۱۵۵	حج ابراهیمی
۱۵۹	در تشریح اعمال حج
۱۶۳	حکمت تشریح مناسک
۱۶۴	کیفیت دعا و نحوه استجابت آن
۱۷۳	نیایش و ستایش

سخنی به جای مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله رب العالمين، الصلوة والسلام على اشرف الأنبياء والمرسلين و خاتم النبيين، سيدنا و نبينا و مولانا، ابوالقاسم محمد و آله الطيبين الطاهرين المعصومين و آلهم على اعداء الله و اعدائهم من الجن و الأنس اجمعين، الآن الى قيام يوم النـ.

مجموعه اوراق اين دفتر که تقديم حضور انور سروران و فرزندگان به ویژه جوانان و مشتاقان عزيز می گردد، در ارتباط به یک موضوع عبادی، فقهی، تشریعی، عرفانی و روحانی است و به تعبیری خلاصه ای و عصاره ای از کل مسائل عبادی بوده و از رفیع ترین جایگاهی در بین آنها برخوردار و موسوم به گلاوزه آسمانی (حج) است که ناخود آگاه (سخن عشق) نامیده شد.

محققاً برای ارائه مقدمه و طرح هر پیش گفتاری در تشریح و تفسیر و توصیف هر یک از فروع دین، مطلقاً نیازی نیست، چرا که کلام، کلام حق، جلّ علا و منبع، قرآن مجید است و دستور العمل هائی است از جانب خالق عالم مطلق به انسان ظلوماً جهولاً.... محض، جاویدان و لایزال.

بر اساس قانون لا یتغیر قرآن، (الاسلام هو التسليم) از اصول ابتدائی و تعیین کننده است و اعمال واجبات و محرمات که از سوی خداوند حکیم بر سبیل حکمت و رحمت بر بندگان، انشاء شده و کلاً مبتنی بر فطرت و عقل و عرفان است و برای همگان مطاع و متبع و لازم الاجراء و لازم الرعایه است و تکلیف برای مؤمن اطاعت محض است.

مجموعه این اعمال که واجباتش الی يوم النهایت، واجب و الزامی برای عزّت و شرافت و سعادت و سلامت و امنیت فردی و اجتماعی انسان و محرماتش نیز حرام، جهت جلوگیری از سقوط، تباهی، گمراهی، ضلالت، رذالت انسان، دین نامیده شده که (الدین هو العقل و العقل هو

الدین)، بدین معنی که از تشریع دین اسلام بیش از چهارده قرن سپری شده، الان، محققان اعلام می‌کنند که یک قطره الکل آری یک قطره الکل که مردار و شرب خمر، حرام و عملی شیطانی است، در سلولهای مغزی سوء اثر می‌گذارد و تا قرون و اعصار آتی، عقلای عالم، دانشمندان، متفکران، مخترعان، مکتشفان، ... با زحمات فراوان و هزینه‌های بیکران، به هر نوع دانش و تازه‌های علمی و پدیده‌های فنی، دست یابند، فقط خواهند توانست به بخشی از علوم و رموز قرآن واقف شوند و دلایل و براهین جدیدی دال بر صحت وجوب واجبات و نفی محرمات و منطبق با عقل ارائه نمایند و اگر به مفاهیم آنها نرسند و دلایلی نیابند، چیزی از ارزش وجوبی آنها نمی‌کاهد! و هر گونه چون و چرا و اگر و مگری در ماهیت امر کاملاً مردود و غیر مسموع است. فراتر، اینکه قرآن جهان شمول و مخاطب آن کل جامعه بشری (نوع انسان) و اجرای دستورات آن در راستای صلاح و فلاح ورستگاری کل اقوام و ملل می‌باشد و اقوامی که از مدنیت بالا و تعالی نسبی برخوردارند آنهایی هستند که بهمان نسبت از تعالیم عالیة قرآن، کسب فیض و اخذ نور نموده‌اند.

این آئین عبادی و ... (حج) در حقیقت چون با فطرت انسان‌ها عجین بوده و آیه دوم سوره الملک (الذی خلق الموت و الحیوه لیلوکم ایکم احسن عملاً ...):

از کجا آمده‌ام آمدنم بهر چه بود به کجا می‌روم آخر نمانی وطنم؟
را تفسیر و پرتوی از کل، راز خلقت و اسرار جهان آفرینش را به تماشا گذاشته، لذا سیاق آیات قرآن غالباً با (للتناس) آمده و در آیات سور حج، بقره، آل عمران، توبه، مائده، بالأخص به همین روال به کل انسان‌ها ناظر است و سوره مدنی حج تذکری است به انسان‌های آزاده و فهیم جوامع بشری که می‌توانند از هر دین و آئین و مسلک و مرامی باشند با دستیابی به ترجمه و تفسیر سوره‌های قرآنی به معانی و مفاهیم آنها، پی برده و خود را با آنها تطبیق دهند ولی اینان، تا به اسلام، مشرف نشده‌اند، توفیق زیارت خانه خدا و ورود به حریم کعبه و انجام مناسک حج، پیدا نمی‌کنند، باشد که با درک این معانی به دین اسلام تشرف یابند و اذن دخول به حرم یار و دیدار دلدار، کسب نمایند تا عشق ورزند و عاشق شوند و سعادت دنیا و آخرت دریابند.

هر چه داری اگر بعشق دهی کافرم گر جوی زیان بینی
جان‌گذاری اگر به آتش عشق عشق را کیمیای جان بینی

پرواضح است، فلسفه تدوین احکام: (کل واجبات و محرمات که منطبق با فطرت و عقلانیت انسان است)، در قرآن مجید تبیین و از سوی پیامبر اکرم (ص)، شأن نزول آنها تشریع و از طرف

اولیاء... تفسیر شده و از تاریخ اولین انجام مناسک حج، تاکنون در این باره، از سنوی ائمه اطهار، بزرگان، اجله علماء، اعظم فقهاء، دانشمندان، اندیشمندان، کتابهایی و رساله‌هایی و سفرنامه‌هایی ... به عناوین مختلف و از ابعاد و زوایای گوناگون، به زیور طبع درآمده و مورد استفاده مشتاقان و شیفتگان و تشنگان زلال جاوید، قرار گرفته، که آنچه تاکنون گفته و شنیده شده، قطره‌ای که نه، نمی از دریا را ماند و تا ابد هر مقدار و هر زمان، قلم‌ها روی اوراق دفتر بلغزد و کتاب‌های قطوری به رشته تحریر درآید که خواهد آمد، نخواهند توانست، حقایق را آشکار و حق مطلب ادا کنند تا انتظار به سرآید.

تا تنها برگزیده حضرت رحمان، خورشید تابان، ماه نورافشان، اختر فروزان، زنده‌کننده قرآن و حدود آن، لنگر زمین و آسمان، محور انجم و مهر و ماه و مرواریدهای غلطان، قطب عالم امکان، صدر مخلوقات عالمیان، احیاگر دین و حامی مومنان و متقیان، ریشه کن سازنده ستمگران، درهم کوبنده زورگویان، شکننده هوا و هوسهای کجروان، ویران کننده بناهای شرک و نفاق و عصیان و طغیان، نابودکننده اهل فسق و گناه و اذتاب شیطان، پاره کننده دام‌های دروغ و بهتان، تلاشی کننده ستیزه جویان و گمراهان و سرکشان و قلدران، حذف کننده متمردان و بیدینان، عزت بخش دوستان و محبان و خوارکننده دشمنان و ملحدان، خواهند بهای خون بنا حق ریخته شده پیغمبران و فرزندان آنان،

مولایمان و آقایمان و امام زمانمان (عج) این فرزند آیات محکم و نشانه‌های آشکار و دلایل و براهین و حجت‌های واضح و نعمت‌های شایان و فراوان، فرزند طه و یاسین و ذاریات و طور و عادیات، این سلالة پیامبران و برگزیدگان الهی، این فرزند بهترین‌ها و نیکان و پاکان و نجیبان، این زاده علی مرتضی و زهرای اطهر، این دردانه امام حسن عسکری (ع) و نور دیده و جگر گوشه والده ماجده‌اش نرگس‌خاتون علیهما السلام دستور ظهور یابد و از پرده غیب برون‌آید و جمال جمیل و دلارایش بنمایاند و بنورش جهان متجلی و چشم جهانیان به ویژه منتظران راستین منور گرداند و اقامه عدل و داد بر طریقت دین حق کند و نامعلوم‌ها را معلوم و اسرار و رازها آشکار و منابع و معادن و مجهولات جملگی مکشوف و ناگشوده‌ها بگشاید و کلّ حج: (منظر اساسی ارزشی‌ترین بُعد معارف اسلامی و یگانه پرچم جهانی توحید برافراشته شده در بام کعبه به فراخنای ابدیت و بهترین و زیباترین فرصت برای برگشتن انسان به فطرت و عقلانیت) را همانند دیگر مسائل و مباحث دینی، در سطح فهم عمومی (کما هو حقّه) بیان نماید و به عنوان اصلح‌ترین و شایسته‌ترین فرد کره خاکی برای اجرای احکام قرآن، کل اعمال، منجمله

مناسک حج، انجام و شعار برائت از مشرکین، این بعد بسیار مهم فراموش شده حج، را طبق دستورات قرآنی آن چنان سر داده و با قدرت و قوت هر چه تمامتر به شعور برسانند، که لرزه بر اندام فرعونیان و زلزله بر کاخ‌های شدادیان و نمرودیان براندازد و قیام را براساس (فاستقم کما أمرت) تا نابودی کلیه آثار شرک و کفر و ظلم و فقر و جهل و نفاق، از سراسر گیتی و ایجاد و تحکیم وحدت و مودت و اخوت و برادری و برابری در بین جهانیان بر مبنای دین اسلام واحد حقیقی و در زیر یگانه پرچم توحید و یکتاپرستی، ادامه دهد.

بگذریم. دوست فرزانه و گرانقدرم ادیب لیب، نویسنده توانا، حاج منوچهر انتظار که پس از مراجعت از دومین حج بیتا... الحرام، اقدام به نوشتن (خاطرات سفر به خانه دوست) در سطح گسترده نموده و در جریده شریفه مهدآزادی به زیور نشر در می‌آید. این بنده حقیر فقیر سراپا تقصیر را بر آن داشت، مطلبی در حاشیه این سفرنامه داشته باشم تا بدین طریق برداشتهای خود در طول چندین بار توفیق تشریف به حج را به همراه گلچینی از گلستانها و بوستانهای سرسبز و پر از انهار و اشجار و ازهار و ریاحین بزرگان و رهبران دین و عارفان و عاشقان و دلدادگان و معجزویانی که در خود حج و اعمال و مناسک و متفرعات حج، مستانه جذب عشق شده، هر یک به حد وسع، جامی از خم پنهان و آشکارش سر کشیده‌اند و آثار مستی به نثر یا شعر به جای گذاشته‌اند تهیه و در طبقی از شوق و اخلاص و ارادت تقدیم و لذایذی که هر بار بیش از پیش برده‌ام و عوایدی که نصیب شده، با شما عزیزان تقسیم نمایم. ولی بخواست خدا، مقرر شد این نوشته‌های ناقابل حقیر تحت عنوان (سخن عشق) به صورت مجلد چاپ و سپس به تدریج، در صفحات روزنامه به سمع و نظر دوستداران و مخاطبان این قبیل مطالب که منبعث از معارف عالیة اسلامی است برسد تا چه مقبول افتد و چه در نظر آید.

از سعدی علیه‌الرحمة:

زما هر ذره خاک افتاده جانی
که هستی را نمی‌بینم بقائی
کند در کار درویشان دعائی

بماند سالها این نظم و ترتیب
غرض نقشی است کز ما باز ماند
مگر صاحب‌دلی روزی برحمت